

Елизабета ДИМИТРОВА

ПРОМОЦИЈА НА

FOLIA ARCHAEOLOGICA BALKANICA IV

(In honorem professoris, viri clarissimi ac doctissimi Viktor Lilčić Adams),

Филозофски факултет, четврток, 13. 04. 2019 година

Ја имав честа да кажам неколку реченици за мојот колега, соработник, пријател и другар Виктор Лилчиќ Адамс на промоцијата на археожурналот **FOLIA ARCHAEOLOGICA BALKANICA** том IV, којшто му го посветивме со искрена желба и со неизмерна почит и особено се радувам што моето интро кон свечената промоција го поделив со еден особено монументален и репрезентативен аудиториум. Виктор Лилчиќ го запознав пред триесет и пет години, кога јас бев сè уште дете, а тој млад библиотекар на тогашната Наставно научна студиска група за историја на уметноста со археологија. Во меѓувреме јас пораснав, тој созреа, обајцата веројатно го достигнавме врвот на нашите професионални кариери, за неколку

години или децении двајцата ќе остариме, но се надевам дека денот на промоцијата никогаш нема да го забораваме.

Да се мери големината на овој човек со зборови е апсурдно, бидејќи зборовите не кажуваат доволно. Да се претстави неговата колосална кариера на археолог и истражувач е тешко, но не и невозможно. Затоа, јас, во неколкуте минути што ми беа дадени, се обидов да го направам тоа, за него, за тие кои беа присутни во салата, за оние кои не успеаја да дојдат, но и за оние кои по неколку децении ќе студираат на нашата катедра, кога нас двајцата, а и повеќето од присутните на промоцијата веќе ќе не нема. Ако добриот археолог се одликува со страст, љубопитност, енергија, моти-

вација за постојана теренска работа и откритија, инвентивни идеи, ориентациони вештини и капацитет за критичко размислување, тогаш врвниот археолог се одликува со сето ова и со нешто уште поважно – одговорност, искуство и професионална етика. Тоа се одликите на Артур Еванс, на Хауард Картер, на Хајнрих Шлиман, на Ленард Вули, на Џон Лојд Стивенс и на Виктор Лилчиќ Адамс. Страсен истражувач на македонското археолошко наследство, енергичен трагач по историската вистина за старите цивилизации, инвентивен творец на претпоставки, заклучоци и теории, мотивиран заштитник на археолокациите низ државата, посветен педагог и едукатор на многубројни генерации млади теренски професионалци и меѓународно респектиран подвижник за промоција на македонската археолошка научна мисла, Виктор Лилчиќ Адамс е, без сомнение, едно од најпознатите имиња на македонскиот современ идентитет кога се работи за културното наследство на нашата држава и за неговата презентација низ интернационалните научни хоризонти.

Во својата досегашна професионална одисеја, Виктор Лилчиќ Адамс, покрај останатото,

- ја истражи, класифицира и типологизира архитектонската камена пластика во Република Македонија,
- ги убицираше периметралните коти на доцноантичките и средновековните градови во северо-западна Македонија,
- изврши премер и геопресметка на доцноантичките и средновековните утврдувања во западна Македонија, како и на оние во источниот дел од земјата,
- го истражи археолошкиот локалитет Давина Кула,
- ги определи северните граници на античкото кралство Македонија во рамките на денешната македонска територија,
- ги отпочна ископувањата на репрезентативниот локалитет Старо Бонче,
- ги иницираше постапките за имплементација на новите стандарди и технологии во македонската археолошка пракса,
- беше еден од иницијаторите за оформување на самостојна музејска збирка на Филозофскиот факултет,
- ги дизајнираше концептот на Археолошкиот катастар на старите градови и тврдини во Република Македонија и контекстот на Археолошката топографија на древните македонски урбани центри и фортификации,
- ја детерминираше трасата на мегамагистралата Виа Егнација во Македонија,
- го убицираше античкиот град Пелагонија,
- ги истражуваше археолошките локалитети во подрачјето на Свети Николе,
- ги одреди хронолошките и структурните параметри на Долниот град кај Старо Бонче,
- продре во урбаните граници на Градиштето кај село Таор,
- ја следеше урбаната стратиграфија во подрачјето на Брегалница,
- го истражи археолошкиот хабитус на Демирхисарската област,
- го демистифицира хероонот кај село Барово,
- ги прецизираше временските параметри на декоративната пластика од базиликата кај Дреново,
- ги систематизираше монетарните емисии од ерата на Македонските кралеви,
- ја експлицираше симболиката на структуралните компоненти во архитектонската конфигурација на базиликалните градби од ранохристијанската епоха,
- ја предводеше Управата за заштита на културното наследство со многубројни успешни проектни активности од национален и меѓународен карактер и со значителни издавачки постигнувања,
- ги проучуваше архитектонската декорација во камен, монетоковањето, тврдините, каструмите, градовите и урбаните населби, паганските храмови, христијанските сакрални зданија, одбранбените пунктови, збеговите, ранохристијанската иконографија, симболиката на просторот и ликовните претстави, епохата на Александар Велики, времето на византиските императори, убицијата на архиепископатот Јустинијана Прима, средновековието како археолошки феномен итн.

Иако немав доволно време за да ги набројам сите професионални подвизи на Виктор Лилчиќ Адамс, редовен професор на Филозофскиот факултет, археолог, теренски истражувач, автор на повеќе од двеста научни трудови, монографии, периодични изданија и научно-популарни текстови, неуморен трагач по археолошки останки низ простор-времето на антиката и средновековниот период, сето тоа е архивирано како податок во неговата библиографија, проектните извештаи и огромната фото и техничка документација кои ги изготвил во изминатите четири децении. Затоа, наместо да продолжам да ги набројувам неговите репрезентативни постигнувања во професионалната сфера, кажав дека она што ја прави секоја личност голема и успешна, не е само научниот

труд и кариерата, туку првенствено одликите на неговата човечка природа, на неговиот духовен портрет и на неговото хуманистичко портфолио. Во таа насока, Виктор Лилчиќ Адамс се одликува со доблестите по кои од секогаш бил и секогаш ќе биде препознатлив:

- ентузијазмот да излезе од комфорната зона и да работи неуморно, предадено и пожртвувано,
- подготвеноста да ги подели сопствените искуства со помалку искусните и со сите оние кои покажуваат желба и интерес за тоа,
- карактерот кој се базира на интегритет, искреност и етичка сила,
- несебичноста да ги сподели со останатите своето време, сопствените ресурси и професионалните упатства,
- темелноста и упорноста која резултира со остварување на личните цели и персоналниот развој,
- инвентивноста, инспиративноста, илуминативноста и експликативноста во професионалните ангажмани и постапки,
- сочувството кон другите и искреноста, особено одликата за хумор на сопствена сметка, посебно во времиња на неуспех и разочарување,
- силата да се издигне над црниот превез на несреќите и семејните трагедии,
- чувството на благодарност за постигнатите цели и животните успеси,

- позитивната енергија кон соработниците, колегите и пошироката околина,
- конструктивноста, комуникативноста и кооперативноста во реализацијата на професионалните ангажмани,
- почитта кон животот и сите радости, подвизи и успеси кој тој ги носи,
- вербата во сè што значи живот, работа, добродетел, семејство, пријатели и татковина,
- и за мене особено значајно, центлменството, витешката природа и благородната душа на еден руско-нордиски аристократ кој го посвети целиот свој живот на македонската археологија.

И затоа, ако некој некогаш ме праша дали сум среќна и задоволна со животот којшто го живеам, ќе му одговорам потврдно без размислување, без двоумење и без дилеми, меѓу другото и затоа што избрав професија која ја нарекувам своја, затоа што бев опкружена со презгодни мажи, вредни колеги и прекрасни пријатели, а најмногу затоа што живеам во епохата на генијални умови и благодарни срца - епоха на физичарот Стивен Хокинг, на технолошкиот могул Стив Џобс и на археологот Виктор Адамс.

*на Виктор засекогаш,
Бети*

